

भारतीय पोलीस सेवेतील अधिकाऱ्यांच्या
वेतनातून केंद्र शासकीय गट विमा योजनेच्या
वर्गणीची रक्कम कपात करणे व निधीच्या
अंतिम प्रदानाबाबतच्या कार्यपद्धतीबाबत.

**महाराष्ट्र शासन
गृह विभाग**

शासन निर्णय क्रमांक: आयपीएस-४५१२/प्र.क्र.३९७ /पोल-१

गृह विभाग, ३० वा मजला, सेंटर -१,
जागतिक व्यापार केंद्र, कफ परेड, मुंबई-४०० ००५
तारीख: १९ ऑगस्ट, २०१३

वाचा :-

- १) अखिल भारतीय सेवा (गट विमा) नियम, १९८१.
- २) वित्त मंत्रालय, भारत सरकार यांचे कार्यालयीन ज्ञापन क्र.११०१३/२/८१-TA/३८४५,
दिनांक २६ डिसेंबर, १९८१.
- ३) कार्मिक, लोकगा-हाणी आणि निवृत्ती वेतन मंत्रालय, कार्मिक व प्रशिक्षण विभाग, भारत
सरकार, नवी दिल्ली यांचे पत्र क्र.११०२४/१/९९-AIS(II), दिनांक २२ मे, २००३.
- ४) कार्मिक, लोकगा-हाणी आणि निवृत्ती वेतन मंत्रालय, कार्मिक व प्रशिक्षण विभाग, भारत
सरकार, नवी दिल्ली यांचे पत्र क्र.११०२४/५६/२०१२-AIS -II, दिनांक ०९ ऑक्टोबर, २०१२.

प्रस्तावना :-

संदर्भ क्र.१ येथील अखिल भारतीय सेवा (गट विमा) नियम, १९८१ नुसार अखिल भारतीय सेवेतील अधिकाऱ्यांना दिनांक ०१ जानेवारी, १९८२ पासून गट विमा योजना लागू करण्यात आली आहे. गट विमा योजनेची कार्यपद्धती वित्त मंत्रालय, भारत सरकार यांच्या संदर्भ क्र.२ येथील दिनांक २६ डिसेंबर, १९८१ च्या कार्यालयीन ज्ञापनान्वये विहित करण्यात आली असून त्यानुसार सेवानिवृत्त भा.पो. से. अधिकारी / त्याचे वारस (सेवेत कार्यरत असताना निधन झालेल्या अधिकाऱ्यांच्या बाबतीत) यांनी विहित नमुन्यातील विनंती अर्जासोबत Receipted Bill स्वाक्षरी करून गृह विभागास सादर केल्यानंतर Receipted Bill सह तो विनंती अर्ज केंद्र शासनाच्या गृह मंत्रालयाच्या अधिदान व लेखा कार्यालयास पाठविला जातो व त्यानुसार तत्संबंधीचा धनादेश (अधिकाऱ्याच्या नांवे / त्यांच्या वारसाच्या नांवे) केंद्र शासनाकडून प्राप्त होतो व तो संबंधितांना पाठविण्याची कार्यवाही करण्यात येते.

२. कार्मिक, लोकगा-हाणी आणि निवृत्ती वेतन मंत्रालय, कार्मिक व प्रशिक्षण विभाग, भारत सरकार, नवी दिल्ली यांनी संदर्भाधिन क्र.३ व ४ येथील पत्रान्वये अखिल भारतीय सेवेतील अधिकाऱ्यांच्या गट विमा योजनेच्या कार्यपद्धतीत सुधारणा करण्याबाबत निदेशित केल्याने भारतीय पोलीस सेवेतील

अधिका-यांच्या गट विमा योजनेच्या मासिक वर्गणी जमा करण्याच्या व सेवानिवृत्तीनंतर त्यांना अदा करावयाच्या संचित रक्कमेच्या प्रदानाबाबत कार्यपद्धती सुधारीत करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

३. कार्मिक, लोकगा-हाणी आणि निवृत्ती वेतन मंत्रालय, कार्मिक व प्रशिक्षण विभाग, भारत सरकार, नवी दिल्ली यांच्या संदर्भाधिन क्र.३ व ४ येथील पत्रान्वये दिलेल्या सूचना विचारात घेता भापोसे अधिका-यांच्या बाबतीत खालील प्रमाणे कार्यपद्धती सुधारणाचा निर्णय शासनाने घेतला आहे.

शासन निर्णय:-

अखिल भारतीय सेवेतील अधिका-यांच्या गट विमा योजनेची वर्गणी “८६५८ - निलंबन लेखा- १२३ - अखिल भारतीय सेवेतील अधिका-यांची गट विमा योजना” या अनुक्रमे प्रधानशीर्ष आणि गौण शीर्ष या खाली (००)(०२) भारतीय पोलीस सेवा” (८६५८-८६३७) हया उपशीर्ष खाली जमा करणे आवश्यक असल्याने, वेतनाची देयके तयार करताना व भारतीय पोलीस सेवेतील अधिका-यांची गट विमा योजनेची वर्गणी वसूल करताना संबंधितांनी सदर लेखाशिर्ष नमूद करणे आवश्यक राहिल.

२. राज्य शासनाच्या संवर्ग पदावर (ज्या अधिका-यांचे वेतन राज्याच्या एकत्रित निधीतून आहरित केले जाते) कार्यरत असलेल्या अधिका-यांच्या वेतनातून सदर योजनेच्या मासिक वर्गणीची रु.१२०/- इतकी रक्कम संबंधित आहरण व संवितरण अधिकारी संबंधित कोषागारामध्ये जमा करत असताना तत्संबंधीची अनुसूची (Schedule) कोषागारास सादर करीत असतो, यापुढे त्या अनुसूचीची एक प्रत “महासंचालक व पोलीस महानिरीक्षक, म.रा.मुंबई” यांना पाठविणे त्यांना बंधनकारक असेल.

३. राज्य शासनाच्या संवर्गबाह्य पदावर (ज्या अधिका-यांचे वेतन राज्याच्या एकत्रित निधीतून आहरित न होता संबंधित संस्थेच्या निधीतून आहरित केले जाते) कार्यरत असलेल्या अधिका-यांच्या वेतनातून सदर योजनेच्या मासिक वर्गणीची रु.१२०/- इतकी रक्कम संबंधित आहरण व संवितरण अधिकारी चलनाद्वारे वा अन्य प्रकारे संबंधित महालेखापालांकडे जमा करीत असतो. त्यांनी कार्यवाहीची माहिती / तपशील “महासंचालक व पोलीस महानिरीक्षक, म.रा.मुंबई” यांच्याकडे पाठविणे त्यांच्यावर बंधनकारक असेल.

४. केंद्रीय प्रतिनियुक्तीवर असणाऱ्या अधिका-यांनी (ज्यांचे वेतन केंद्राच्या / राज्याच्या एकत्रित निधीतून आहरित न होता संबंधित विदेशी संस्थेच्या निधीतून विदेश चलनात अथवा अन्य प्रकारे आहरित केले जाते) सदर योजनेची रु. १२०/- प्रमाणे मासिक वर्गणीची रक्कम चलनाद्वारे वा अन्य प्रकारे संबंधित महालेखापालांकडे जमा करावयाची असते. विदेश प्रतिनियुक्तीवर असणाऱ्या संबंधित अधिका-यांने या संदर्भात केलेल्या कार्यवाहीची माहिती / तपशील “महासंचालक व पोलीस महानिरीक्षक, म.रा.मुंबई” यांना पाठविणे त्यांच्यावर बंधनकारक असेल.

५. सुधारीत कार्यपद्धतीनुसार आता केंद्र शासनाऐवजी राज्य शासनाकडून अखिल भारतीय सेवेतील अधिकारी / त्यांचे वारस यांना सदर योजने अंतर्गत जमा असलेली रक्कम प्रदान केली जाणार असल्याने तसेच त्यानंतर तेवढ्याच रक्कमेची प्रतिपूर्ती केंद्र शासनाकडून राज्य शासनास केली जाणार

असल्याने भारतीय पोलीस सेवेतील अधिकाऱ्यांच्या संदर्भात पुढे नमूद केल्यानुसार कार्यवाही केली जाईल.

(अ) प्रचलित पद्धतीनुसार सेवानिवृत्त भारतीय पोलीस सेवेतील अधिकारी / त्यांचे वारस (सेवेत कार्यरत असताना निधन झालेल्या अधिकाऱ्यांच्या बाबतीत) यांनी “महासंचालक व पोलीस महानिरीक्षक, म.रा.मुंबई” यांच्या मार्फत विहित नमुन्यातील विनंती अर्जासोबत Receipted Bill स्वाक्षरी करून गृह विभाग, कार्यासन क्र.पोल-१ यांच्याकडे सादर करतील. कार्यासन क्र.पोल-१, गृह विभाग यांचेकडून “महासंचालक व पोलीस महानिरीक्षक, म.रा.मुंबई” यांच्या कडून यासंदर्भात प्राप्त झालेल्या माहितीच्या आधारे संबंधित भापोसे अधिकाऱ्याने गट विमा योजनेची जमा केलेल्या रक्कमेची खातरजमा करण्यात येईल. त्यानंतर केंद्र शासनाच्या वित्त मंत्रालयाने यासंदर्भात वेळोवेळी सुधारीत केलेले प्रचलित आदेश विचारात घेऊन भापोसे अधिकाऱ्यांनी जमा केलेल्या गट विमा योजनेच्या वर्गणीवर देय होणा-या संचित रक्कमेची गणना गृह विभाग, कार्यासन पोल-१ यांचे मार्फत करण्यात येईल आणि या संदर्भात योग्य ते आदेश निर्गमित करून आदेशासह सदर Receipted Bill अंतिम प्रदानाकरीता “रोखशाखा, गृह विभाग” यांच्याकडे पाठविण्यात येईल.

(ब) राज्य पोलीस सेवेतून पदोन्नतीने भारतीय पोलीस सेवेत नियुक्त झालेल्या अधिका-यांच्या बाबतीत एका महिन्याच्या आत त्यांचे कडून केंद्रीय गट विमा योजनेचे सदस्य होणार कि राज्य गट विमा योजनेचे सदस्य म्हणून पुढे सदस्यत्व कायम ठेवणार याबाबत विकल्प घेण्यात यावा. अधिकाऱ्यांनी जर केंद्रीय गट विमा योजनेचे सदस्यत्व स्वीकारण्याचा विकल्प दिला असल्यास, त्यांचे राज्य सेवेतील गट विमा योजनेचे सदस्यत्व भारतीय पोलीस सेवेतील पदोन्नतीच्या दिनांकास संपुष्टात येईल.

(क) तसेच ज्या दिवशी अशा अधिका-याची भारतीय पोलीस सेवेत नियुक्ती करण्यात येईल, आणि अशी नियुक्ती त्या वर्षाच्या दिनांक २ जानेवारी, किंवा त्यानंतर झाली असल्यास अशा अधिकाऱ्यांना केंद्रीय गट विमा योजनेचे सदस्य होता येणार नाही, अशा स्थितीत त्यांनी केंद्रीय गट विमा योजनेचा सदस्य होण्याकरीता विकल्प दिल्यास त्या दिनांकापासून त्यांना केंद्रीय गट विमा योजनेचे विमा संरक्षण देण्यात यावे व रु.३६/- या दराने (वर्गणीच्या ३० टक्के या प्रचलित दराने) विमा संरक्षणाची वर्गणी वसूल करण्यात यावी. त्यानंतर येणा-या लगतच्या वर्षाच्या १ जानेवारी पासून त्यांना केंद्रीय गट विमा योजनेचे सदस्य करून घ्यावे व त्यासाठी विहित केलेल्या रु.१२०/- या दराने त्यांची गट विमा योजनेची वर्गणी वसूल करण्यात यावी. याबाबतची कार्यवाही “महासंचालक व पोलीस महानिरीक्षक, म.रा.मुंबई” यांच्यामार्फत करण्यात येईल.

(ड) भारतीय पोलीस सेवेत पदोन्नतीने नियुक्त अधिकाऱ्याच्या सेवानिवृत्ती नंतर राज्य गट विमा योजनेची संचित रक्कम व केंद्र शासनाच्या गट विमा योजनेची रक्कम स्वतंत्रपणे अदा करण्यात येईल. अशा सेवानिवृत्त अधिकाऱ्याच्या फक्त केंद्रीय गट विमा योजनेची संचित रक्कमेची प्रतिपूर्ती राज्य शासनास केंद्र शासनाच्या गृह मंत्रालयाच्या अधिदान व लेखा कार्यालयाकडून करण्यात येईल.

(ई) केंद्रीय गट विमा योजनेच्या संचित रक्कमेची परिगणना करण्याकरीता भारत सरकारच्या वित्त मंत्रालयाने याकरीता वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या कार्यालयीन ज्ञापनाच्या आधारे करण्यात येईल.

तसेच राज्य गट विमा योजनेच्या संचित रक्कमेची परिगणना करण्याकरीता राज्य शासनाच्या वित्त विभागामार्फत याकरीता वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या कार्यालयीन ज्ञापनाच्या आधारे करण्यात येईल.

(उ) रोखशाखा, गृह विभाग असे देयक अधिदान व लेखा कार्यालयास सादर करेल. त्यास अनुसरून “अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई” यांच्याकडून संबंधितास देय असलेली रक्कम धनादेशाद्वारे प्रदान केली जाईल. या प्रयोजनार्थ २०१३-१४ या वित्तीय वर्षासाठी रु. १०.०० लक्ष इतकी तरतूद करण्यात आलेली असून सदर खर्च लेखाशिर्ष “८६५८-निलंबन लेखा-१२३-अखिल भारतीय सेवेतील अधिकाऱ्यांची गट विमा योजना- (००)(०३) भारतीय पोलीस सेवा (८६५८-२८३ ५)” या खाली दर्शविण्यात यावा.

(ऊ) वरील (उ) संदर्भातील संबंधित माहिती नमुना-। या प्रपत्रामध्ये भरून मूळ प्रमाणकांसह महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र-१, मुंबई यांना पाठविण्याची कार्यवाही “अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई” यांच्याकडून न चुकता केली जाईल.

(ए) संपूर्ण वित्तीय वर्षात सदर बाबी संदर्भात जेवढी रक्कम राज्य शासनाकडून खर्च केली जाईल, तेवढ्या रकमेची प्रतिपूर्ती केंद्र शासनाकडून केली जाणार असल्याने, त्याबाबतचा दावा “महालेखापाल, (लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र-१, मुंबई” यांच्याकडून केंद्र शासनाच्या गृह मंत्रालयाच्या अधिदान व लेखा कार्यालयाकडे केला जाईल. या कार्यवाही संदर्भात वरील (ऊ) येथील कार्यवाही अत्यावश्यक आहे.

(ऐ) वरील (ए) येथील कार्यवाही करणे महालेखापाल, (लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र-१, मुंबई यांना सुकर व्हावे या दृष्टीने “महासंचालक व पोलीस महानिरीक्षक, म.रा.मुंबई” यांनी नमुना-। या प्रपत्रामध्ये प्रत्येक महिन्याची माहिती / तपशील महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र-१, मुंबई यांना गृह विभाग, कार्यासन क्र. पोल-१ यांचेमार्फत उपलब्ध करून देणे आवश्यक आहे. एखादया महिन्यातील माहिती “निरंक” असल्यास प्रपत्रात “निरंक” असे स्पष्ट नमूद करून ते महालेखापाल, (लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र-१, मुंबई यांना पाठविणे देखील आवश्यक आहे.

(ओ) वरील (ऊ) आणि (ऐ) येथे नमूद केलेल्या माहिती / तपशील यांच्या आधारे महालेखापाल, (लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र-१, मुंबई यांनी (ए) येथे नमूद केल्यानुसार केंद्र शासनाकडे दावा केल्यानंतर केंद्र शासना कडून प्राप्त होणारी प्रतिपूर्तीची रक्कम प्रधान शीर्ष-“८६५८-निलंबन लेखा, १२३-अखिल भारतीय सेवा अधिकाऱ्यांची गट विमा योजना-(००)(०२) भारतीय पोलीस सेवा (८६५८ ८६३७)” या उपशिर्षाखाली जमा करण्याची कार्यवाही महालेखापाल, (लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र-१, मुंबई यांच्या कडून केली जाईल.

६. वरील १ ते ४ येथे नमूद करण्यात आलेल्या कार्यपद्धतीनुसार जमा करण्यात येणारी सदर योजनेच्या वर्गणीची रक्कम प्रधानशीर्ष-“८६५८-निलंबन लेखा, १२३-अखिल भारतीय सेवा अधिकाऱ्यांची गट विमा योजना-(००)(०२) भारतीय पोलीस सेवा (८६५८ ८६३७)” या उपशिर्षाखाली जमेच्या बाजूस जमा करण्याची कार्यवाही करावी.

७. भारतीय पोलीस सेवेतील अधिकारी संबंधित कार्यालयाकडून कार्यमुक्त होताना, सदर कार्यालयाच्या आहरण व संवितरण अधिकारी यांनी संबंधित अधिकाऱ्यांच्या वेतनातून कपात करण्यात

आलेल्या वर्गणीची व ज्या कालावधीसाठी अशा वर्गणीची कपात करण्यात आली याची माहिती न चुकता संबंधित अधिकाऱ्यांच्या सेवापुस्तकामध्ये घेण्याकरीता सहाय्यक संचालक, भापोसे कक्ष, गृह विभाग यांच्याकडे सादर करावी.

८. वरील परिच्छेद क्र. २ ते ५ येथे नमूद केलेल्या कार्यपद्धतीची अंमलबजावणी सर्व संबंधिताकडून म्हणजेच संबंधित भारतीय पोलीस सेवा अधिकारी, त्यांचे आहरण व संवितरण अधिकारी, तसेच संबंधित कोषागार अधिकारी यांच्याकडून योग्य प्रकारे होते किंवा नाही, याची खातरजमा करून घेण्याची जबाबदारी “महासंचालक व पोलीस महानिरीक्षक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई” यांची राहिल.

सदर शासन निर्णय वित्त विभाग यांच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र.१०४ /अर्थसंकल्प-२, दिनांक १४.०८.२०१३ अन्वये दिलेल्या मान्यतेनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे. हा शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१३०८१७११२८३३६५२९ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(कैलास बिलोणीकर)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- १) मा.राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
- २) मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ३) मा.उपमुख्यमंत्री यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ४) मा.मंत्री (गृह) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ५) मा.राज्यमंत्री (गृह) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ६) मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ७) अपर मुख्य सचिव (गृह) यांचे वरिष्ठ स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
- ८) प्रधान सचिव (विशेष) यांचे वरिष्ठ स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
- ९) प्रधान सचिव (अपील व सुरक्षा) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
- १०) प्रधान महालेखाकार (लेखा परिक्षा), महाराष्ट्र, मुंबई
- ११) महालेखापाल - १ (लेखा व अनुज्ञेयता/ लेखा परीक्षा) महाराष्ट्र, मुंबई.
- १२) महालेखापाल - २ (लेखा व अनुज्ञेयता/ लेखा परीक्षा) महाराष्ट्र, नागपूर.

- १३) महासंचालक व पोलीस महानिरीक्षक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
- १४) महासंचालक, अँन्टी करप्शन ब्युरो, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
- १५) व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य पोलीस गृहनिर्माण व कल्याण महामंडळ मर्यादित, मुंबई
- १६) महासमादेशक, गृहरक्षक दल व संचालक, नागरी संरक्षण, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
- १७) व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य सुरक्षा महामंडळ, मुंबई.
- १८) पोलीस आयुक्त, बृहन्मुंबई
- १९) सर्व पोलीस आयुक्त (लोहमार्गसह)
- २०) संचालक, महाराष्ट्र पोलीस अकादमी, नाशिक
- २१) आयुक्त, विक्रीकर विभाग, माझगांव, मुंबई
- २२) आयुक्त, अन्न व औषधे प्रशासन, म.रा. बांद्रा-कुर्ला संकूल, बांद्रा (पूर्व), मुंबई.
- २३) व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ, मुंबई.
- २४) व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य रस्ते विकास महामंडळ, मुंबई.
- २५) व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी लिमिटेड, मुंबई
- २६) * सचिव, राज्य मानवी हक्क आयोग, मुंबई (पत्राद्वारे)
- २७) * सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई (पत्राद्वारे)
- २८) व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य गृहनिर्माण महामंडळ, कलानगर, बांद्रे (पूर्व) मुंबई.
- २९) * अध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्य अनुसूचित जाती / जमाती आयोग, वरली, मुंबई (पत्राद्वारे)
- ३०) सर्व अपर पोलीस महासंचालक
- ३१) सर्व परिक्षेत्रीय विशेष पोलीस महानिरीक्षक
- ३२) नियंत्रक, वैध मापन शास्त्र, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
- ३३) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, राजीव गांधी जीवनदायी आरोग्य योजना, मुंबई
- ३४) सर्व जिल्हा पोलीस अधीक्षक
- ३५) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई.
- ३६) सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी
- ३७) निवासी लेखा परिक्षा अधिकारी, मुंबई.
- ३८) वित्त विभाग (व्यय ७/अर्थसंकल्प-२), मंत्रालय, मुंबई.
- ३९) अवर सचिव, रोख शाखा, गृह विभाग, ३० वा मजला, सेंटर-१, जागतिक व्यापार केंद्र, कफ परेड, मुंबई.
- ४०) सहाय्यक संचालक, भापोसे कक्ष, गृह विभाग, ३० वा मजला, सेंटर-१, जागतिक व्यापार केंद्र, कफ परेड, मुंबई.
- ४१) गृह विभागातील सर्व कार्यासने, मंत्रालय, मुंबई
- ४२) निवड नस्ती-पोल-१.

*पत्राद्वारे